

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců Mgr. Ing. Silvie Svobodové a JUDr. Ivanky Havlíkové v právní věci

žalobce: V. L.
bytem X
proti

žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti České republiky**
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 2. 2020, č. j. MSP-24/2020-ODSK-OTC/4,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti České republiky ze dne 4. 2. 2020, č. j. MSP-24/2020-ODSK-OTC/4, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

1. Žalobce se žalobou podanou dne 6. 4. 2020 u Městského soudu v Praze domáhá zrušení usnesení žalovaného ze dne 4. 2. 2020, č. j. MSP-24/2020-ODSK-OTC/4 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo podle § 66 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 45 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), zastaveno řízení o žádosti žalobce o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestných činů (dále jen „žádost“) podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obětech trestných

činů“), neboť podaná žádost byla vyhodnocena jako zjevně právně nepřipustná. Napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 7. 2. 2020.

2. Z předloženého správního spisu soud zjistil následující, pro věc podstatné skutečnosti.
3. Žalobce se žádostí o peněžitou pomoc obětem trestné činnosti ze dne 13. 1. 2020, doručenou správnímu orgánu dne 22. 1. 2020, domáhal poskytnutí níže vyčíslených částek z titulu jemu způsobené majetkové i nemajetkové újmy.
4. Žalobce v úvodu žádosti o poskytnutí peněžité pomoci okrajově vymezuje jednání, na základě kterého se cítí být obětí ve smyslu zákona o obětech trestných činů. Uvádí, že dne 11. 8. 2010 poskytl M. R. částku 7 500 000 Kč z titulu „půjčky“ na předem stanovenou dobu, kdy tato částka mu měla být poskytnuta zpět do 15. 1. 2013. Rovněž byl sjednán úrok z prodlení ve výši 0,8% z dlužné částky za každý den prodlení. Věcí se dle tvrzení žalobce zabýval pod sp. zn. 18 C 13/2013 Okresní soud pro Prahu západ, který rozhodl ve prospěch žalobce. Toto rozhodnutí bylo dle tvrzení žalobce na základě odvolání M. R. zrušeno a vráceno Krajským soudem v Praze, následně bylo soudem prvního stupně rozhodnuto dne 5. 9. 2017 o zamítnutí žaloby.
5. K majetkové újmě žalobce označuje částku poskytnutou M. R., a to 7 500 000 Kč (viz výše) spolu s úrokem z prodlení ve výši 0,8% plynoucího od 16. 1. 2013, dále 375 000 Kč, které dle něho tvoří zaplacený soudní poplatek při podání výše uvedené žaloby a částky 1 216 071 Kč a 32 227 Kč, které mu byly uloženy soudem jako náhrada nákladů řízení žalovanému a České republice. Ve vztahu k povinnosti k náhradě nákladů řízení je proti žalobci vedeno exekuční řízení vedené Exekutorským úřadem pro Prahu 8 pod sp. zn. 021 EX 13493/18 a insolvenční řízení pod sp. zn. KSPH 68 INS 4436/2019. Dle žalobce lze do jeho majetkové újmy zahrnout i odměnu insolvenčnímu správci, která činí 1 000 Kč měsíčně a odměnu advokátovi za zastupování v civilním soudním řízení uvedeném výše. Žalobce v žádosti tvrdí i způsobení nemajetkové újmy, kterou dále nerozvádí a na závěr žádosti, bez bližšího popisu, uvádí, že mu byla způsobena i psychická újma.
6. Žalovaný dne 4. 2. 2020 napadeným rozhodnutím řízení o žádosti zastavil, neboť žádost shledal zjevně právně nepřipustnou. V napadeném rozhodnutí žalovaný uvádí, že žalobce podal trestní oznámení, ve vztahu k událostem popsáným výše v bodě 4, které je prověřováno Policií ČR pod sp. zn. KEPS-282093/TČ-2019, neboť žalobce v uvedeném jednání spatřuje naplnění znaků skutkové podstaty podvodu podle § 209 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“). Dále žalovaný odkazuje na tvrzení žadatele, dle kterého mu byla daným činem způsobena majetková i nemajetková újma. Žalovaný konstatuje, že s výše uvedeným trestným činem není v žádné ze skutkových podstat spojen nárok na poskytnutí peněžité pomoci a aby se žádostí zabýval, musel by žalobce tvrdit splnění některé z podmínek uvedených v § 24 odst. 1 písm. a) – d) zákona o obětech trestných činů, přičemž nepovažuje za nutné se dále zabývat písm. c) a písm. d) uvedeného ustanovení.
7. K podmínkám uvedeným pod písm. a) a b) § 24 odst. 1 zákona o obětech trestných činů žalovaný uvádí, že by žalobce musel tvrdit ublížení na zdraví [případně způsobení těžké újmy na zdraví podle odst. 1 písm. b) a odst. 3 tohoto ustanovení], které by ale musel doložit lékařskou zprávou. Dle žalovaného však žalobce žádné takové tvrzení neuvádí a tvrzení, že mu byla způsobena psychická újma za takové tvrzení považovat nelze. Dále žalovaný uzavírá, že z obsahu žádosti má za to, že žalobce je obětí trestného činu podvodu bez přesahu do zákona o obětech trestných činů. Žalovaný uzavírá, že se žalobce domáhá

plnění, které právně není možné a z výše uvedeného vyvozuje zjevnou právní nepřipustnost žádosti a řízení zastavuje.

II. Obsah žaloby

8. Žalobce v podané žalobě tvrdí, že napadené rozhodnutí je nesprávné a v bodě II. žaloby shrnuje jeho obsah. Následně uvádí, že o možnosti podat výše uvedenou žádost byl poučen dne 4. 12. 2019 Policií ČR při podání vysvětlení. Dále vyvozuje, že je obětí trestného činu, neboť dle § 3 odst. 1 zákona o obětech trestných činů je třeba každou osobu, která se cítí být obětí trestného činu považovat za oběť trestného činu, nevyjde-li najevo opak a tento opak žalovaný neprokázal. Dále žalobce popisuje, že žalovaný přistoupil rovnou k zastavení řízení o žádosti s odůvodněním, že je obětí trestného činu podvodu. Žalovaný tedy dle žalobce porušil § 3 odst. 1 zákona o obětech trestných činů, když neprokázal, že žalobce není obětí ve smyslu tohoto zákona.
9. Závěrem žalobce namítá, že v případě, kdy žalovaný vyvozuje z absence lékařské zprávy nenaplnění podmínek § 24 odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona o obětech trestných činů, měl jej k jejímu doložení vyzvat. Z těchto důvodů žalobce navrhuje výše uvedené rozhodnutí žalovaného zrušit, neboť je nesprávné.

III. Vyjádření žalovaného

10. Žalovaný ve vyjádření k žalobě nejprve opakuje, že žalobce odůvodnil svoji žádost skutečností, že je obětí trestného činu podvodu. Správní orgán proto správní řízení zastavil podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, neboť trestný čin podvodu s sebou u oběti nenese naplnění kritérií § 24 odst. 1 písm. a) až d) zákona o obětech trestných činů. K prvnímu žalobnímu bodu žalovaný uvedl, že žalobce (opětovně) staví na tom, že je obětí trestného činu, a že každého, kdo se cítí být obětí, je třeba za oběť považovat, dokud nevyjde najevo opak. K tomu žalovaný ve vyjádření konstatuje, že postavení žalobce jako oběti ve smyslu zákona o obětech trestných činů nikdy nezpochybňoval. Dále dle žalovaného nenaplnňuje trestný čin podvodu ani jednu z podmínek § 24 odst. 1 písm. a) až d) zákona o obětech trestných činů, neboť právo na peněžitou pomoc není založeno obecně postavením oběti, ale až naplněním některého z kritérií uvedených v § 24 tohoto zákona.
11. Z výše uvedených důvodů žalovaný považuje napadené rozhodnutí za věcně správné a proces k němu vedoucí za bezvadný. Žalovaný navrhuje, aby soud žalobu odmítl jako opožděnou, neboť byla soudu doručena dne až dne 9. 4. 2020, ačkoliv žalobou napadené rozhodnutí nabylo právní moci již 7. 2. 2020. Pro případ, že bude zjištěno, že návrh byl podán včas, žalovaný navrhuje, aby soud žalobu zamítl, neboť není důvodná.

IV. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

12. Městský soud v Praze nejprve ověřil včasnost podané žaloby, neboť dle § 40 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) je „[l]hůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence,...“, což bylo v dané věci naplněno, neboť poslední den lhůty připadl na úterý 7. 4. 2020 (§ 40 odst. 2 s. ř. s.), a žalobce žalobu předal držiteli poštovní licence k poštovní přepravě dne 6. 4. 2020. Žaloba tak byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, přičemž se jedná o žalobu přípustnou, splňující všechny formální náležitosti na ni kladené.

13. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (§ 75 odst. 1, 2 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
14. O podané žalobě rozhodl soud v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť účastníci s takovým postupem souhlasili (souhlas účastníků byl v souladu s § 51 odst. 1 věty druhé s. ř. s. presumován), nadto soud shledal důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí bez jednání podle § 76 odst. 1 písm. b), c) s. ř. s.
15. Podstatou projednávané věci je především otázka, zda je žalobce obětí trestného činu ve smyslu zákona o obětech trestných činů, zda splňuje podmínky některého z kritérií pro přiznání peněžité pomoci uvedených v § 24 odst. 1 písm. a) – d) citovaného zákona a zda splnění některé z nich v žádosti tvrdil.
16. Na úvod soud považuje za vhodné poznamenat, že zákon o obětech trestných činů je nutno vykládat dle smyslu a účelu této právní úpravy. Ty jsou vyjádřeny zejména v důvodové zprávě k návrhu zákona o obětech trestných činů, projednanému v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR jako sněmovní tisk 617/0. V této důvodové zprávě zákonodárce k pohnutkám, které jej vedly k přijetí komplexní právní úpravy, upravující práva obětí trestných činů, jak jsou definovány v § 2 odst. 2 zákona, uvedl: *„Až teprve novější právní úpravy jsou ovlivňovány trendem posilování práv obětí, což souvisí právě s poznatky viktimologickými, a také s postupným rozšiřováním účelu trestního řízení, a potažmo i s koncepcí restorativní justice. Celosvětový trend posilování práv obětí je logickým důsledkem selhání státu v oblasti ochrany fyzických osob před pachateli trestných činů. Oběti je třeba věnovat péči a tím zmírnit dopad trestného činu na její osobnost a kompenzovat újmu tím vzniklou. Oběť by se tak vedle jejího procesního postavení měla stát subjektem zvláštní péče ze strany státu. (...) Mluví-li se o oběti, zdůrazňuje se fakt, že v důsledku trestného činu (činu jinak trestného) vznikla fyzické osobě újma, a proto by trestným činem postižená osoba měla mít taková práva, která zajistí, že s ní bude zacházeno s ohledem na způsobenou újmu, ze strany státu jí bude nabídnuta a popř. poskytnuta určitá péče, a alespoň v některých případech jí bude újma kompenzována. Proto může (a zpravidla bude) mít oběť i postavení poškozeného v trestním řízení.“*
17. Ke smyslu a účelu zákona se již opakovaně vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který v rozsudku ze dne 25. 10. 2018, čj. 2 As 297/2017 – 26, konstatoval, že *„zákon o obětech trestných činů byl přijat s cílem zlepšit postavení obětí, zejména tak, aby s nimi bylo zacházeno s respektem k jejich osobnosti, citlivě s ohledem na situace, v jakých se (nikoliv vlastní vinou) nachází, a způsobem, který jim nepřivodí další újmu. Spolu s tím byl též zdůrazněn aspekt, aby byla obětem trestných činů poskytnuta pomoc, a to včetně pomoci peněžní (viz důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů). Co se pak týče základních principů, na nichž je poskytování peněžité pomoci vystavěno, platí, že primárním účelem peněžité pomoci je překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem, jak uvádí § 25 zákona o obětech trestných činů. Zároveň však lze dovodit také sekundární účel peněžité pomoci, jímž je (byť částečná) reparace újmy, která byla oběti trestným činem způsobena (viz Grivna, T., Šámal, P., Válková, H. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014). Uvedené lze dovodit též z obecného účelu tohoto zákona, kterým je (mimo jiné) zlepšení postavení osob poškozených trestným činem při uplatňování nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy.“* K tomu následně v rozsudku ze dne 29. 1. 2019, čj. 9 As 423/2018-

29, doplnil, že žalovaný „je při svém rozhodování vázán zásadou v pochybnostech ve prospěch oběti (*in dubio pro victima*), neboť smyslem zákona je zmírnit dopady spáchaného trestného činu na život obětí a naplnit celosvětový trend posilování práv obětí zmíněný i v důvodové zprávě k zákonu. Navíc celý zákon o obětech trestných činů je koncipován tak, aby se postavení obětí trestných činů zlepšilo. Tyto výchozí principy subsidiarity, reparační a rozhodování ve prospěch obětí musí stěžovatel ve svém rozhodování ctít a dodržovat.“

18. Dle § 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů se obětí rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.
19. Dle § 3 odst. 1 zákona o obětech trestných činů je třeba každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle tohoto zákona.
20. Dle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o obětech trestných činů má právo na peněžitou pomoc oběť, které bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví.
21. Dle § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů se ublížením na zdraví pro účely tohoto zákona rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života oběti a který vyžaduje lékařského ošetření.
22. Dle § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů je žadatel o poskytnutí peněžité pomoci podle § 28 odst. 1 písm. a) a b) povinen k žádosti přiložit lékařskou zprávu prokazující vzniklou škodu na zdraví.
23. Dle § 3 správního řádu nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu.
24. Podle § 45 odst. 2 správního řádu nemá-li žádost předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán žadateli nedostatky odstranit na místě nebo jej vyzve k jejich odstranění, poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučí jej o následcích neodstranění nedostatků v této lhůtě; současně může řízení přerušit (§ 64).
25. Dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem proto, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy nebo v nich nemá oporu anebo vyžaduje rozsáhlé nebo zásadní doplnění.
26. Dle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. soud zruší napadené rozhodnutí pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, mohlo-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.
27. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že trestný čin podvodu „[s]ebou sám o sobě (ani v žádné z kvalifikovaných skutkových podstat) nenese žádný z následků, které by zakládaly nárok na peněžitou pomoc. Aby tedy správní orgán měl důvod se žádostí blíže zabývat, musel by žadatel tvrdit, že některou z uvedených podmínek splňuje.“ Žalovaný dále konstatoval, že „[v] případě § 24 odst. 1 písm. a) nebo b) zákona o obětech by žadatel musel tvrdit, že u něj byla způsobena újma na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 nebo 3 zákona o obětech, a toto své tvrzení by žadatel v souladu s § 31 odst. 3 zákona o obětech musel doložit lékařskou

zprávou. Žadatel však žádnou takovou skutečnost netvrdí (a tvrzení, že mu byla způsobena „psychická újma“, za takové tvrzení považovat nelze).“

28. K postavení žalobce jako oběti ve smyslu § 2 a 3 zákona o obětech trestných činů žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že *„[s]právní orgán má proto z obsahu žádosti za to, že žadatel má být skutečně obětí výlučně trestného činu podvodu ve smyslu ekonomické kriminality bez přesahu do zákona o obětech trestných činů“*.
29. Pokud žalovaný následně ve vyjádření k žalobě formou poznámky pod čarou upřesňuje, že výstižnější by byla formulace *„bez přesahu do práva na peněžitou pomoc dle zákona o obětech“*, soud zde poukazuje na rozhodnutí č. j. 2 As 32/2007-51 ze dne 23. 10. 2007, ve kterém Nejvyššího správního soudu zdůrazňuje, že soud *„přezkoumává správní rozhodnutí tak jak bylo vydáno a na jeho vlastnosti nemůže mít žádný vliv jakékoli vyjádření žalovaného během řízení před soudem. Žalovaný svým vyjádřením nemůže toto rozhodnutí jakkoli opravovat či doplňovat a pokud by tak přesto učinil, nemůže krajský soud takové doplňky při přezkumu zohledňovat“*. Proto soud, stejně tak jako žalobce při podání žaloby, vychází z formulace uvedené v napadeném rozhodnutí, kdy sice žalovaný uvádí, že žalobce je obětí trestného činu, ale není obětí trestného činu ve smyslu zákona o obětech trestných činů.
30. Podle § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů *„ublížením na zdraví se pro účely tohoto zákona rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života oběti a který vyžaduje lékařského ošetření“* (pozn. zvýraznění doplněno soudem). Jak plyne z citovaného ustanovení, ublížením na zdraví je stav, kdy došlo k poruše zdraví nebo jinému onemocnění oběti trestného činu (1. podmínka), byly porušeny její normální tělesné nebo duševní funkce (2. podmínka), tato porucha znesnadňuje obvyklý způsob života oběti (3. podmínka), a to po dobu nejméně tří týdnů (4. podmínka), a porucha zdraví vyžadovala lékařské ošetření (5. podmínka). Je tedy zřejmé, že pokud oběti trestného činu vznikne psychická újma naplňující podmínky stanovené v § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, jedná se o ublížení na zdraví ve smyslu § 24 odst. 1 písm. a) zákona o obětech trestných činů.
31. Z uvedeného vymezení podmínek je zřejmé, že nárok na peněžitou pomoc má oběť trestného činu, přičemž soud při reflexi § 26 zákona o obětech trestných činů, konstatuje, že nemusí existovat pravomocné rozhodnutí, popř. rozhodnutí s odsuzujícím výrokem ani nemusí být dosud vyhlášeno. V situacích, kdy v době podání žádosti zde není rozhodnutí trestního soudu, však lze přiznat peněžitou pomoc *„pouze za předpokladu, jak již bylo zmíněno, že není důvodná pochybnost o tom, že se stal trestný čin“* (srov. komentář: Oběti trestných činů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020).
32. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dovodil, že žalobce jakožto oběť trestného činu podvodu (nikoliv však oběť ve smyslu zákona o obětech trestných činů), nemá nárok na poskytnutí peněžité pomoci oběti trestného činu podle zákona o obětech trestných činů, protože s ublížením na zdraví není trestný čin podvodu v žádné ze skutkových podstat spojen, aniž by se však zabýval tím, zda vůbec došlo k jednání naplňujícímu znaky trestného činu. Skutkový stav, který žalovaný vzal za základ napadeného rozhodnutí, tak nemá oporu ve správním spise, neboť ze spisu nelze dovodit, zda se čin žalobcem popsán stal, zda se jedná o trestný čin, resp. že na základě výsledku šetření orgánů činných v trestním řízení nemá správní orgán důvodné pochybnosti o tom, že se trestný čin stal, z jakého důvodu nelze žalobce považovat za oběť trestného činu, které byla způsobena

tvrzená újma na zdraví a z jakého důvodu nelze tvrzení žalobce, že mu byla způsobena psychická újma, považovat za tvrzení vzniklé újmy na zdraví.

33. Pokud měl správní orgán o jakémkoliv aspektu žádosti žalobce pochybnosti, měl žalobce vyzvat, aby svoji žádost doplnil, upřesnil a případnou lékařskou zprávu dokládající vznik újmy na zdraví předložil.
34. V dané věci měl tedy správní orgán při pochybnostech o tvrzené psychické újmě, kterou dle něj nelze za tvrzení o ublížení na zdraví považovat, vyzvat žalobce k doplnění a poučit jej o případných následcích neuposlechnutí výzvy. Dle § 37 zákona o obětech trestných činů se použije, pokud jde o hmotněprávní úpravu, subsidiárně zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“). Nemajetková újma tvrzená žalobcem je dle § 2956 o. z. *„typem újmy, která oproti škodě pokrývá nepříznivý dopad škodné události do jiných než majetkových hodnot. Bylo by možno ji nazvat i škodou morální, ideální, imateriální, za kterou poškozenému může náležet peněžitá – materiální – satisfakce (odškodnění, odčinění). Projevuje se ve stěží definovatelné sféře vnímání obtíží, nepohodlí, stresu, obav a jiných nežádoucích účinků spojených se zásahem do základních lidských hodnot. Dílčí definicí (§ 2956 část věty za středníkem) bez patřičného obsahového vymezení je poukaz na duševní útrapy, které se mohou rovněž projevit jako nepříznivý následek zásahu do přirozených práv člověka. Jde o stav, kdy vnímání účinků zásahu přesáhne běžnou úroveň diskomfortu a projeví se v silnější intenzitě pociťovaných nesnází již jako bolestně prožívaná záležitost.“* (viz VOJTEK, Petr, PÚRY, František. Aktuální otázky náhrady nemajetkové újmy. Soudní rozhledy, 2017, č. 11-12, s. 346-352).
35. Podle zákona o obětech trestných činů se ublížením na zdraví rozumí, mimo jiné, takový stav záležející v poruše zdraví, který porušením normálních duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života oběti a který vyžaduje lékařského ošetření. Není tedy pochyb o tom, že žalobcem tvrzenou psychickou újmu lze pod vymezení ublížení na zdraví zařadit. Dle shora citované komentářové literatury lze pod ublížení na zdraví podřadit i pojem nemajetkové újmy, byť z doslovného znění § 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů je možné prostým jazykovým výkladem dovodit rozlišení pojmů „... újma na zdraví, způsobena škoda nebo nemajetková újma ... „.
36. Žalovaný byl z důvodů výše uvedených povinen žalobce vyzvat k doplnění nebo upřesnění nejasností v žádosti. Stejně měl postupovat i ve vztahu k lékařské zprávě, jejíž absenci v napadeném rozhodnutí žádosti vytýká.
37. Podle § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů *žadatel o poskytnutí peněžité pomoci podle § 28 odst. 1 písm. a) a b) je povinen k žádosti přiložit lékařskou zprávu prokazující vzniklou škodu na zdraví.*
38. Soud k tomu připomíná, že ani pokud je žadateli uloženo předložit dané podklady přímo zákonem (tzv. povinný důkaz), nezabývá to správní orgán povinností poučit jej o tom, že má daný podklad předložit, jestliže má za to, že žadatel toto nesplňuje (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2012, čj. 6 Ads 61/2012 – 15). Žalobce v žádosti tvrdí, že mu byla způsobena psychická újma. Zda tomu tak bylo, mohlo být najisto postaveno pouze provedením důkazu lékařskou zprávou o tom, zda újma na psychickém zdraví žalobce vznikla a jaké byla intenzity.
39. V této souvislosti považuje soud za účelné upozornit, že žalovaný je jako správní orgán při svém rozhodování vázán mj. základními zásadami správního řízení tak, jak jsou vyjádřeny

v § 2 až § 8 s. ř. Jednou z těchto zásad je zásada materiální pravdy, dle níž postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky stanovenými správním řádem.

40. Aby byla tato zásada naplněna, je tedy nutné, aby skutková stránka věci byla zjištěna dostatečně ve vztahu k řádnému posouzení a uplatnění zejména zásad legality (zákonnosti), přiměřenosti a předvídatelnosti rozhodnutí správních orgánů. Pouze v takovém případě je možno považovat skutkový stav za dostatečně zjištěný. Za zjišťování skutkového stavu je odpovědný správní orgán, který podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2012, č. j. 6 Ads 61/2012 – 15). V řízení o žádosti je to sice v první řadě žadatel, který předkládá správním orgánům potřebné podklady pro to, aby o jeho žádosti mohlo být řádně (a kladně) rozhodnuto, avšak ani tato skutečnost nezbavuje správní orgán odpovědnosti za zajištění potřebných podkladů pro vydání rozhodnutí. I nadále zde totiž platí, že správní orgán poskytuje účastníkům řízení potřebná přiměřená poučení o jejich právech a povinnostech podle § 4 odst. 2 správního řádu, mezi něž patří i zákonem uložená důkazní povinnost žadatele dle § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů. Bez takového poučení nadále v důsledku absence lékařské zprávy ve smyslu § 31 odst. 3 správního řádu panují důvodné pochybnosti o psychické újmě na zdraví žalobce a její závažnosti a žalovaný tak nemohl uzavřít, že žalobci nebylo ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů a že toto ani žalobce netvrdí.
41. Nad výše uvedené je rovněž nezbytné poznamenat, že podmínky, které musejí být splněny pro zastavení správního řízení vedeného před správním orgánem o žádosti žalobce, stanoví § 45 odst. 3 správního řádu tak, že žádost nesmí být zjevně právně nepřípustná. Takovou žádost správní orgán neprojednává a řízení zastaví dle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu. Klíčový je přitom výklad pojmu zjevná právní nepřípustnost. Interpretaci tohoto zákonného obratu se věnoval Nejvyšší správní soud již ve vícero svých rozhodnutích, přičemž uvedl, že „*zjevná právní nepřípustnost představuje neurčitý právní pojem, který je však nutno vykládat restriktivním způsobem... Z důvodu ochrany práv účastníků řízení je proto možno k tomuto způsobu rozhodnutí přikročit jen tehdy, jestliže je skutečně již na první pohled zřejmé, že žádosti nelze vyhovět. To znamená, že tato nepřípustnost musí být patrna již ze samotné žádosti, nikoliv teprve z výsledků dalšího dokazování či zjišťování*“ (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 5. 2008, č. j. 2 As 74/2007-55).
42. Za zjevně právně nepřípustnou žádost ve smyslu § 45 odst. 3 správního řádu, podle něhož odvolací orgán řízení zastaví, je tak možné považovat jen podání žádající provedení něčeho, co není právně možné nebo k čemu není žadatel vůbec oprávněn. V situaci, kdy má žalovaný za to, že žádost vykazuje nedostatky, ať již ve vztahu k žalobcem tvrzené psychické újmě a doložení újmy na zdraví lékařskou zprávou či ve vztahu k povaze tvrzeného trestného činu podvodu, není pro postup dle § 66 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 45 odst. 3 správního řádu prostor.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

43. Z výše uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., kdy skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve spisu a dle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí, a podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že se věc vrací

žalovanému k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Bude nyní na žalovaném, aby si vyžádal od orgánů činných v trestním řízení informace pro věc relevantní a aby žalobci poskytl přiměřená poučení a vyzval jej k předložení lékařské zprávy o psychické újmě, případně k doplnění a upřesnění nejasných bodů žádosti ve vztahu k tvrzené újmě na zdraví.

44. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný neměl v řízení úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů. Žalobci v řízení žádné náklady nevznikly, neboť v řízení nebyl zastoupen a podle § 11 odst. 2 písm. l) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, byl osvobozen od soudních poplatků.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 29. září 2022

JUDr. Naděžda Řeháková, v. r.
předsedkyně senátu